Gods Genademiddelen voor Zijn Kerk op Aarde

Lezen: Psalm 84

Zingen:
Psalm 26: 8
Psalm 84: 5
Psalm 119: 65, 84
Psalm 72: 11
Psalm 111: 2

Dordtse Leerregels, Hoofdstuk 3-4, Paragraaf 17

Gelijk ook die almachtige werking Gods, waardoor Hij dit ons natuurlijk leven voortbrengt en onderhoudt, niet uitsluit, maar vereist het gebruik der middelen, door welke God naar Zijn oneindige wijsheid en goedheid deze Zijn kracht heeft willen uitoefenen; alzo is het ook, dat de voormelde bovennatuurlijke werking Gods, waardoor Hij ons wederbaart, geenszins uitsluit, noch omstoot het gebruik des Evangelies, hetwelk de wijze God tot een zaad der wedergeboorte en spijze der ziel verordineerd heeft. Daarom dan, gelijk de apostelen en de leraars, die hen zijn gevolgd, van deze genade Gods het volk godzaliglijk hebben onderricht, Hem ter eer, en tot nederdrukking van allen hoogmoed des mensen, en ondertussen nochtans niet hebben nagelaten, hen door heilige vermaningen des Evangelies te houden onder de oefening des Woords, der Sacramenten en kerkelijke tucht; alzo moet het ook nu ver vandaar zijn, dat diegenen, die anderen in de gemeente leren, of die geleerd worden, zich zouden vermeten God te verzoeken door het scheiden dier dingen, die God naar Zijn welbehagen heeft gewild dat te zamen gevoegd zouden blijven. Want door de vermaningen wordt de genade medegedeeld; en hoe vaardiger wij ons ambt doen, des te heerlijker vertoont zich ook de weldaad Gods, Die in ons werkt, en Zijn werk gaat dan allerbest voort. Welken God alleen toekomt, zo vanwege de middelen, als vanwege de zaligmakende vrucht en kracht daarvan, alle heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.

Inleiding

Geliefde gemeente, het was op een koude zondagochtend in januari 1856 dat een jongen van vijftien jaar door de besneeuwde straten van een dorpje liep naar de kerk. Je kon het goed aan hem zien: hij was er ellendig aan toe. Hij was zondaar voor God geworden. Op jonge leeftijd had hij ervaren dat hij voor de gerechtigheid van God niet kon bestaan. Hij voelde het met zijn hart: ik lig verloren. Te midden van de ellende en smart van zijn hart was er een levensvraag geboren waar hij niet uit kon komen: Hoe zou God rechtvaardig kunnen zijn en mij, die zo schuldig ben, toch rechtvaardig kunnen maken? Zo kwam die jongen in de kerk. Door een enorme sneeuwstorm kon de dominee die die dag zou voorgaan niet op tijd in de kerk komen. In plaats van de dominee ging een arme, eenvoudige oefenaar voor. De tekst van de prediking was Jesaja 45 vers 22: *Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer.* Of, zoals het in de Engelse Bijbel vertaald wordt: *Zie op Mij, en wordt behouden, alle gij einden der aarde.*

Daar zat die 15-jarige jongen in de kerk en hoorde aan wat die eenvoudige oefenaar sprak. Hij hoorde hem heel liefdevol zeggen: "Mijn vrienden, dit is echt een hele eenvoudige tekst. Er staat: Zie, zie op Mij. Ach, velen kijken naar zichzelf. Dat heeft geen enkele zin, want u zult nooit steun

vinden bij uzelf. Maar zie op Mij. Ik zweet grote druppels als bloed. Zie op Mij, Ik hang aan het kruis. Zie, Ik ben dood en begraven. Zie op Mij, Ik sta weer op. Zie op Mij, Ik ga naar de hemel en Ik zit aan de rechterhand van de Vader. O, zie op Mij, zie op Mij."

Die ellendige jongen hoorde het aan. Het drong door tot in zijn ziel. Nog meer toen die eenvoudige oefenaar heel persoonlijk tot hem ging spreken: "Jongeman, ik zie dat je er ellendig uitziet. En je zult ellendig blijven in dit leven en in dit sterven als je mijn tekst niet gehoorzaamt. Maar als je nu op dit moment gehoorzaamt, zul je behouden worden. Jongeman, zie op Jezus Christus." En het gebeurde! Door de krachtige werking van de Heilige Geest. Toen verdwenen alle wolken van duisternis en ging de Zon der gerechtigheid op in zijn ziel. Toen jubelde het in de ziel van deze vijftienjarige Charles Haddon Spurgeon, want hij was het. Het kostbare bloed van Christus! Dat gebeurde toen die jongen van vijftien onder de genademiddelen terechtkwam. Toen heeft hij ervaren dat de Heere de genademiddelen wilde gebruiken. Door die genademiddelen worden zondaren wedergeboren, onderwezen, zalig gemaakt en van geestelijk voedsel voorzien. Hoe dierbaar zijn de genademiddelen van God!

Daar gaat het nu over in die laatste paragraaf van Hoofdstuk 3-4 van de Dordtse Leerregels. We schrijven daarom als thema boven de prediking: ***Gods Genademiddelen voor Zijn Kerk op Aarde*.** Drie gedachten:

1. Zijn wijze zorg die Hij bewijst.
2. Zijn heilig bevel dat Hij predikt.
3. Zijn goddelijke eer die Hem toekomt.

1. Zijn wijze zorg die Hij bewijst

Wat doet de Heere toch een wonderbaar werk, gemeente! Hij roept zondaren tot zaligheid. Hij maakt geestelijk doden geestelijk levend. Hij schenkt het ware, zaligmakende geloof. Hij werkt door Zijn Heilige Geest de waarachtige bekering. En dat doet Hij niet in een mens als stokken en blokken, zo hebben we de vorige keer gehoord. Maar Hij werkt in mensen die, ondanks hun diepe val in het Paradijs, hun verstand hebben behouden en hun wil hebben behouden, hoewel dat verstand verlicht moet worden, want het is verduisterd, en die wil, die van nature boos is, vernieuwd en omgebogen moet worden. Dat alles doet nu die wonderbare Werkmeester van alle genade. Van dat wonderlijke werk hebben onze Dordtse vaderen in Hoofdstuk 3-4 op grond van Gods Woord een duidelijke en heldere verklaring mogen geven.

Nu zijn we gekomen aan het einde van dit hoofdstuk. Ze willen nog één keer dat werk van de Heilige Geest, van die wonderbare Werkmeester, voor ogen stellen, en dan in het bijzonder de wijze waarop de Geest nu werkt. Al kan de Heilige Geest onmiddellijk in het mensenhart werken, toch doet Hij dat niet. Hij maakt gebruik van middelen, van genademiddelen. Daaruit blijkt ook de wijze zorg van God voor Zijn kerk op deze aarde.

Wat is dan het eerste genademiddel waar onze Dordtse vaderen op wijzen? Het gebruik van het Evangelie, en dat is de prediking van het Woord van God. Daarbij mogen we in het verlengde van de prediking van het Woord van God ook het lezen en het bestuderen van het Woord van God voegen, en in de stilte van de eenzaamheid het mediteren over het Woord van God. Dat kan natuurlijk nooit buiten gevouwen handen bij het geopende Woord van God. Maar vooral en boven alles is het eerste genademiddel de prediking van het Woord, zoals dat plaats moet vinden door Gods geroepen knechten op de plaats waar de gemeente samenkomt, dat is in Zijn huis.

Wat een wonder dat de Heere dat gegeven heeft, gemeente! Wat blijkt daarin toch Zijn trouwe zorg voor Zijn kerk op aarde. Hij weet zo goed dat de prediking van het Woord net zo nodig is voor zondaren als in het dagelijkse leven de primaire levensbehoeften. Daarmee begint ook paragraaf 17. Eenvoudig gezegd, onze Dordtse vaderen stellen in het begin van deze paragraaf: Wij hebben van de almachtige God het natuurlijke, dagelijkse leven gekregen. De Heere onderhoudt dat leven. Daarom krijgen wij eten en drinken. De Heere wil dat wij die middelen gaan gebruiken tot onderhouding van ons lichaam. Daarin laat Hij Zijn wijsheid, goedheid en kracht zien.

Zo is het, gemeente. Laten we eens heel eenvoudig naar ons dagelijks brood kijken. Wat is dat een kostbaar levensmiddel dat de Heere ons gegeven heeft, wat we kunnen eten om ons lichaam in stand te houden, om ons lichaam te beschermen. Natuurlijk kan de Heere elke dag zorgen dat die grote stenen bij u achter in de tuin brood kunnen worden. Dat kan de Heere, want Hij is almachtig. Jongens en meisjes, de Heere is ook zo almachtig dat Hij ook in de 21e eeuw precies hetzelfde kan doen als in de woestijn: dat als je morgen wakker wordt en je kijkt naar buiten, de tuin vol ligt met manna. Ja, dat kan de Heere. Maar dat doet Hij niet. Want de Heere heeft ons in Zijn wijsheid een andere weg gewezen om brood te kunnen eten. Hij heeft gewild dat er op de akkers gezaaid wordt. Hij zorgde ervoor dat er koren komt. Hij heeft wijsheid en middelen gegeven om dat koren te kunnen malen tot meel, en dat je van dat meel deeg kan maken, en dat er ovens zijn waarin je dat deeg kan brengen, zodat er brood gebakken kan worden. De Heere heeft in Zijn wijsheid ons de weg gegeven dat we in ons dagelijks leven kunnen werken om geld te verdienen, om zo naar de winkel te kunnen gaan om brood te kopen. Hij heeft ons winkels gegeven, Hij heeft ons bakkers gegeven, om even bij dit voorbeeld te blijven. Zo wil de Heere ons in het dagelijkse leven binden aan de middelen. Natuurlijk ga je elke dag niet in een hoekje van de kamer zitten wachten met je armen over elkaar tot er een keer een brood aan komt aanvliegen. Zo doet de Heere dat niet. Wij moeten opstaan, wij moeten de middelen gebruiken om het brood in ons bezit te krijgen, om het zo te kunnen gebruiken.

Zoals het in het dagelijkse leven is, zo willen onze Dordtse vaderen zeggen, zo is het nu ook in het geestelijke leven. Zo is het nu ook met de genademiddelen die de Heere aan Zijn kerk gegeven heeft. Zo is het ook met het krachtige middel van de prediking van het Woord. En zoals in het dagelijkse leven ook een bovennatuurlijke werking van de Heere nodig is, zodat het eten van het brood in ons lichaam gezegend zal worden als we het gebruiken, zo is er ook een bovennatuurlijke werking nodig van Gods Geest, wil het Woord kracht doen in onze zielen, als wij geroepen worden dit genademiddel trouw, vlijtig en ernstig te gebruiken.

Waarom leggen onze Dordtse vaderen daar nu de vinger bij in paragraaf 17? Dat heeft alles te maken met de dwaling van de remonstranten. De vorige keer hebben we al iets van hun verwijt gehoord. Ze zeiden tegen de gereformeerde leraars: "Ja, als jullie nu die totale doodstaat preken van een mens, en jullie zeggen dat er geen vrije wil meer overgebleven is in de mens om Gods genade te kunnen aannemen, om Jezus te kunnen aannemen vanuit jezelf, dan is die prediking toch niet meer nodig. Dan is het totaal zinloos geworden. Wat hebben dienaren van het Woord dan eigenlijk nog te zeggen tegen de hoorders van het Woord? Het enige wat ze eigenlijk nog als boodschap aan de hoorders kunnen meegeven is dit: ga nou maar rustig zitten wachten totdat de genade bij je komt, zonder vlijtig de genademiddelen waar te nemen. Het enige wat je dan nog kan prediken, zoals hun verwijt is, is dat je de mensen lijdelijk maakt en dat je ze in een zorgeloze, afwachtende houding brengt, in de zin van: ja, als je nou uitverkoren bent, dan komt die bekering toch wel een keer, en als je niet uitverkoren bent, nou ja, dan blijf je onbekeerd. En dan kun je preken wat je wil. Maar als jullie dan zeggen dat die doodstaat zo diep is, dan helpt dat toch niet."

Hoor je ook iets vreselijks in dat verwijt van de remonstranten? Hoor je ook hoe God-onterend hun verwijt is? Zij miskennen in deze aanklacht het totale, volkomen werk van een drie-enige God, van die wonderbaarlijke Werkmeester. Ja, ze spreken met hun verwijt Gods Woord zelf tegen. Want wat heeft Paulus zo kernachtig gezegd? *Zo heeft het Gode behaagd, door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven*. En daarom moet er wel gepredikt worden, gemeente!

Zoals ik in het gebed al noemde, Ezechiël staat in dat dal van de dorre beenderen, in het heilige besef dat de Heere het Woord gebruikt als een zaad der wedergeboorte, daar staat de Heere Zelf voor in, gemeente. Daarom mogen Gods knechten niet te veel naar beneden kijken, maar moeten ze des te meer omhoog kijken. Dan mogen ze preken met verwachting, dan mogen ze preken met hoop. Want zoals een zaaier naar het land gaat en het zaad uitstrooit op de akker, dan doet hij dat met hoop en verwachting dat na verloop van tijd gewassen bovenkomen en het zichtbaar wordt. Zo mogen Gods knechten zaaien, mogen ze prediken met de verwachting dat die almachtige God kan zorgen dat onder de prediking van het Woord wonderen gebeuren, wonderen van wedergeboorte. O, het is Gods werk, Gods volkomen werk. Waar geen mens raad weet met zijn onbekeerlijke harde hart, met zijn verduisterd verstand, met zijn boze wil die opstandig is en altijd weer tegenwerkt, daar weet God de Almachtige raad mee. Hij kan al het werk der bekering en het ware, zaligmakende geloof door de prediking van het Woord schenken en werken. Datzelfde Woord, wat gebruikt wordt als een zaad der wedergeboorte, gaat Hij vanaf de wedergeboorte ook gebruiken als de spijze voor de ziel.

Wie wederom geboren wordt, die kan niet meer buiten het Woord. Die kan niet meer buiten de prediking van het Woord. Want die heeft zo'n honger gekregen naar het Woord. Die zit zo graag in Gods huis. Die zit zo graag aan Jezus' voeten, de grote Profeet en Leraar. Die luistert zo graag naar Gods Woord. Bij tijden ruist het in de ziel, als ze 's morgens opstaan op de eerste dag der week, op weg gaan naar de Jeruzalemkerk: *Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot, o HEERE, der legerscharen God, zijn mij Uw huis en tempelzangen! Hoe branden mijn genegen heen om des Heeren voorhof in te treden! Mijn ziel bezwijkt van sterk verlangen, mijn hart roept uit tot God, Die leeft en aan mijn ziel het leven geeft*.

Dan kom je hier, dan ga je weer zitten onder de prediking van het Woord, en dan doet het Woord zijn kracht. Dan mag dat Woord spijze zijn voor je ziel, zodat je mag ervaren: *Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest; geen honing kon 't gehemelte beter smaken; alleen door Uw bevelen krijgt mijn geest verstand van God en goddelijke zaken*. Ja, dan mag je ervaren dat de genademiddelen gegeven zijn en dat de Heere juist daarin Zijn trouwe zorg in Zijn wijsheid betoont aan Zijn kerk op aarde. Ja, dan word je het er ook mee eens dat bij het geven van die genademiddelen ook het bevel klinkt, het heilig bevel om die genademiddelen te allen tijde te gebruiken.

2. Zijn heilig bevel dat Hij predikt

Dat brengt ons bij onze tweede gedachte: Zijn heilig bevel dat Hij predikt. Onze Dordtse vaderen hebben niet voor niets gezegd in paragraaf 17 dat de Heere het gebruik van het Evangelie verordineerd heeft. Dat is een mooi woord: verordineren. Dat is meer dan alleen geven. In het woordje 'verordineren' zit ook het geven van een bevel. Dus heel concreet: de Heere heeft Zijn genademiddelen gegeven met het bevel om die te gebruiken tot zaligheid van uw, jou en mijn onsterfelijke ziel. Dat maakt die genademiddelen heilige middelen. Het gaat om de prediking van het heilig Evangelie. Wij spreken over de Heilige Doop. En hier vooraan in de kerk wordt het Heilig Avondmaal bediend. Dat vraagt eerbied en diep ontzag. De Heere, de grote Koning van de kerk, heeft deze middelen verordineerd met het bevel om er gebruik van te maken.

Wie zijn dan de eerstaangewezen personen die deze genademiddelen moeten gebruiken? Dat zijn degenen die geroepen worden om deze genademiddelen te bedienen. Dat waren in het Oude Testament de profeten, in het Nieuwe Testament waren dat de apostelen, en tot de jongste dag zullen dat zijn de dienaren van het Woord, de herders en leraars van de gemeenten, de evangelisten op evangelisatieposten en de zendelingen op de zendingsvelden. Welk een roeping hebben zij! Zij moeten het Woord prediken, en in het verlengde ervan zijn ze geroepen om de sacramenten te bedienen en samen met de ouderlingen van de gemeente de tucht te handhaven.

Hoe diep de doodstaat van een mens ook is en hoe onmogelijk het ook is om vanuit zichzelf tot bekering te komen en tot het geloof in Christus te komen, nochtans is het de roeping van Gods knechten om het volk te onderwijzen door het gebruik van het Evangelie. Nee, dan mag de doodstaat van een mens geen belemmering zijn om steeds weer het Woord van God te prediken, juist niet. Want ik heb het zojuist al gezegd: door de prediking van het Woord doet de Heere grote wonderen. Ja, daar waren de apostelen ook van overtuigd.

Neem nou Paulus. Paulus wist echt wel wie de mens van nature was. Hij schrijft het aan de gemeente van Efeze. In Hoofdstuk 2 vers 1 en 5 zegt hij heel scherp en ontdekkend: de mens is *dood in de zonden en misdaden*. Dat is overduidelijke taal. Maar dat is niet het enige wat Paulus kende uit ondervinding. Hij wist ook van dat wonderlijke werk van God. Want in datzelfde Hoofdstuk 2 van Efeze hoor ik hem als het ware uitjubelen in verwondering, dwars tegenover dat dood liggen in de zonden en misdaden, en klinkt er als het ware bovenuit: *Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus; uit genade zijt gij zalig geworden*.

Kijk, en dat gaf Paulus vrijmoedigheid om te preken, om tot het volk te zeggen: *Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade. Wij bidden u van Christus' wege: laat u met God verzoenen*. En zo deed niet alleen Paulus, maar zo deden alle apostelen. Weet u wat ze eigenlijk deden? Niets anders dan wat hun Meester deed. Als er één geweten heeft hoe diep de doodstaat van de mens is, dan was het Christus wel, Die de Zoon van God was. En ondanks dat Hij dagelijks omwandelde met mensen en tussen de mensen verkeerde die van nature allemaal dood lagen in de zonden en de misdaden, was het wel Christus Die zei: *Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen. Ja, bekeert u en gelooft het Evangelie*.

Daarom zal dat ook de roeping zijn en blijven van alle mannen die geroepen worden om dienaar van het Woord te zijn. Zij zullen het volk moeten onderwijzen en vermanen met het Evangelie. Zij zullen zo Gods Woord moeten prediken dat God op het hoogst wordt verheerlijkt en de zondaar op het diepst wordt vernederd. Ja, als zij het volk op godzalige wijze zo mogen onderwijzen, zo zeggen onze Dordtse vaderen, dan is dat tot eer van God en tot nederdrukking van alle hoogmoed van de mens.

Dat wil twee dingen zeggen. In de eerste plaats is het zo dat als de prediking in het hart van een mensenkind wordt gezegend en je wordt inderdaad van dood levend gemaakt, zoals dat geestelijke leven begint te komen in de ziel, dan wordt God alles en de zondaar wordt niets. Dan word je geestelijk vernederd en dan krijgt het hoogmoedige bestaan, dat hoogmoedige 'ik', de doodsteek. Met name door de scherpe prediking van de wet, wat ook bij de prediking van het Woord hoort, wordt een zondaar vernederd, ontdekt, ontbloot, afgesneden van alles, en gaat een zondaar leren dat hij door de werken der wet totaal niet meer zalig kan worden. Maar die vernedering heeft wel een doel, want als de Heere een zondaar zo onder de prediking vernedert,

dan doet Hij dat om die zondaar op Zijn tijd te verhogen door de prediking van het Evangelie, door het geloof in Christus alleen.

Maar er is nog een tweede betekenis die onze Dordtse vaderen bedoelden, dat we niet hoogmoedig moeten worden, maar vernederd. Want alle hoorders van het Woord van God worden opgeroepen om niet wijzer te zijn dan de Heere. De Heere zendt Zijn knechten met de heilige vermaningen van het Evangelie, Gods knechten moeten het volk houden onder de oefening van het Woord, van de sacramenten en de kerkelijke tucht. Met andere woorden, Gods knechten moeten het volk oproepen om trouw onder de prediking van het Woord te komen, naar de plaats waar de Heere Zijn kerk zuiver heeft geopenbaard. Dat is de plaats waar de Heere je in Zijn voorzienigheid gebracht heeft, en waar je mag bemerken dat het in Zijn gunst is dat je op die plaats gebracht mag zijn.

Gemeente, ik bedoel het echt niet hoogmoedig, maar echt ootmoedig. Maar wij mogen toch geloven dat ook hier op deze plaats, in de Jeruzalemkerk, nog de zuivere kerk tot openbaring mag komen. Dat hier de prediking mag klinken, de sacramenten worden bediend en de tucht wordt gehandhaafd als dat noodzakelijk is. Wat een wonder dat zondag aan zondag, zo midden in die grote stad, op deze plaats het Evangelie gepredikt wordt. En het grootste wonder is dat de Heere het nog wil gebruiken ook. Dat hier op deze plaats nog wonderen gebeuren, dat het zaad daadwerkelijk een zaad der wedergeboorte is, en dat het bij tijden werkelijk een spijze voor de ziel van Gods kinderen mag zijn. Wat een wonder toch dat er al zoveel kinderen gebracht zijn bij het doopvont die het teken van Gods genadeverbond hebben ontvangen. Wat een wonder dat op deze plaats regelmatig de tafel des Heeren aangericht mag staan, waar arme, verloren zondaren mogen komen om een stukje gebroken brood en een slokje vergoten wijn te mogen ontvangen. En dat de Heere het ook geeft, indien het nodig is, dat de tucht uitgeoefend wordt.

Gemeente, weet u wat onze Dordtse vaderen hier willen zeggen? Als er nou iemand is die meent dat die van al die genademiddelen – en dan moet je niet selectief gaan worden, hoor – van alle genademiddelen: prediking, sacrament en tucht, dat je daar geen gebruik van hoeft te maken, en dat je een van deze wel zou kunnen missen, dan ben je hoogmoedig. Dan verzoek je God. Daarom moeten Gods knechten vermanen, onderwijzen, aandringen om de genademiddelen in een rechte weg te gebruiken. En wordt iedereen persoonlijk opgeroepen om de onderlinge bijeenkomsten niet na te laten. Dat geldt niet alleen op zondag, maar ook bij de Bijbellezing. Niemand mag zomaar thuisblijven zonder geldige reden. Niemand mag uit de kerk wegblijven. En helemaal mag niemand denken dat er in de kerk van Nederland geen ambtelijke bediening meer zou zijn. Wie dat durft te zeggen, is een en al hoogmoed en verzoekt God.

Hoe is dat met u? Hoe is dat met jou? Hoe zit u nou elke zondag onder de prediking? Hoe kom je naar de Bijbellezing? Hoe ben je met het Woord bezig op de verenigingen of waar dan ook? En welke waarde hebben de sacramenten voor u? Welke waarde heeft de Heilige Doop voor jou, jongeren? Welke waarde heeft het Heilig Avondmaal voor u, belijdende leden? Geeft het worstelingen aan de troon van Gods genade? Gaat het gebruik van die genademiddelen, die de Heere verordineerd heeft notabene, gepaard met een gebedsleven? Zien we de waarde ervan? Bemerken we de kracht die ermee gepaard gaat als de Heere in het gebed verhoort? *Gij Geest, kom aan van de vier winden, blaas in deze gedoden, opdat ze levend worden. Ja, ontwaak, noordenwind, en kom, gij zuidenwind, doorwaai de hof van Uw kerk, opdat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwam en ate van Zijn edele vruchten.*

Want hoor toch eens wat onze Dordtse vaderen daarover gezegd hebben: *Want door de vermaningen wordt de genade medegedeeld.* Door de prediking wordt de genade medegedeeld,

gemeente. En hoe vaardiger wij het ambt doen, des te heerlijker vertoont zich ook de weldaad van God die in ons werkt, en Zijn werk gaat dan allerbest voort. Met deze woorden zeggen ze in feite: hoe meer wij de genademiddelen waarnemen, of we nu geroepen zijn tot een bijzonder ambt, of dat wij het ambt van alle gelovigen dragen, hoe meer dat gepaard gaat met gebed, des te heerlijker zal de Heere de genade verheerlijken. Nee, niet omdat wij dat verdienen, totaal niet. We moeten natuurlijk niet in die valkuil komen dat wij het gebruik van de genademiddelen als een werk van de wet gaan zien, dat we het kunnen verdienen als de Heere er Zijn zegen aan geeft. Nee, zo niet. Maar de Heere heeft de genademiddelen gegeven omdat Hij Zelf er gebruik van maakt, en omdat dat nu de weg is om zondaren zalig te maken, te onderwijzen en te voeden met de spijze voor de ziel.

Als dat nu te weinig gebeurt, als er weinig vrucht te bespeuren valt, als er zo weinig zegen te zien is, of misschien wel helemaal niets in je eigen persoonlijk leven of in het gemeentelijke leven, dan moeten we op zoek gaan. Dan moeten we op zoek gaan naar de oorzaken waarom de Heere Zich inhoudt. Dan komt de vraag allereerst bij de dienaar van het Woord: Gebruik ik de genademiddelen wel op de juiste wijze? Preek ik het Woord wel evenwichtig, van recht en genade? Gaat de prediking wel gepaard met een indringend gebedsleven? Maar ook ligt er een taak bij u als gemeente, bij jou, jongeren. Hoe bereiden wij ons voor op de prediking van het Woord, wat ten diepste een Godsontmoeting is? Want de Heere komt met Zijn Woord tot de gemeente. Hoe vindt het zelfonderzoek plaats als de sacramenten worden bediend? Is er een biddende dominee? Is er een biddende kerkraad? Is er een biddende gemeente?

O gemeente, hoe donkerder het lijkt te zijn in de kerk, en hoe minder vruchten er mogelijk openbaar komen onder de prediking, des te meer, des te ernstiger moeten wij de genademiddelen waarnemen. Want hoe meer dat gebeurt, hoe rijker de Heere met Zijn zegen wil komen uit loutere genade, opdat het Evangelie van vrije genade zijn voortgang mag hebben. Ja, en dat, dat is tot eer van God.

3. Zijn goddelijke eer die Hem toekomt

Dat brengt ons bij onze laatste gedachte: Zijn goddelijke eer die Hem toekomt. O, wat hebben onze Dordtse vaderen, die zo dicht bij het Woord van God leefden, het toch helder verstaan, dat heel het werk van de zaligheid van de zondaar alleen toe te schrijven is aan een drie-enige God, dat eenzijdige Godswerk. O ja, dan klinkt enerzijds tot ons mensen, die geen stokken en blokken zijn: *Werkt uw eigen zaligheid met vreze en beven*. En toch blijft het waar: *Want het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen*.

Hoe had ooit die afgodische dienaar Abram uit dat duistere Mesopotamië alles kunnen verlaten, als de Heere niet krachtig riep? Hoe had Ruth, die geboren is in Moab, ooit met Naomi mee kunnen gaan, als de Heere haar hart niet omgebogen had? Hoe had die goddeloze Manasse ooit met zijn goddeloze leven kunnen breken, als de Heere niet ingegrepen had? En hoe had die zeer godsdienstige farizeeër Saulus van Tarsen ooit in waarheid kunnen bidden in de straat de Rechte, als de Heere Zelf hem niet had neergeveld op de weg naar Damascus? Ziet u het? Het is alles door de hand van de Heere alleen geschied. Het is echt waar wat Paulus ergens schrijft: *Uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen; Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid*.

Of zoals een oude dichter het wel eens onder woorden heeft gebracht: *Ach, niets uit ons, dat is een les, hè? Niets uit ons, maar alles uit Hem. Zo komt men in Jeruzalem, zo treedt men nederig, onbevreesd, Gods tempel in bij 't eeuwige feest.* Kijk, en daarom zal de drie-enige God ook alle eer ontvangen, om twee redenen: allereerst vanwege de gaven van die genademiddelen die Hij

verordineerd heeft, maar ook als door die genademiddelen heen, door de werking van de Heilige Geest, de zaligmakende vrucht en de kracht in je hart ervaren wordt.

Met die God-verheerlijkende belijdenis wilden onze Dordtse vaderen Hoofdstuk 3-4 afsluiten aan het einde van paragraaf 17. Het is alsof het als een loflied, als een lofzang tot ons komt: *Welke God alleen toekomt, zo vanwege de middelen als vanwege de zaligmakende vrucht en de kracht, die van alle heerlijkheid tot in de eeuwigheid.* En die dankzegging, die verheerlijking, brengen Gods kinderen niet alleen pas als ze straks thuis zijn, maar die wordt hier op aarde al gekend, de verwondering over de prediking en de rijkdom van dit genademiddel.

Daarom ga ik een paar vragen stellen deze middag. Heb je ook onder de prediking de kracht van het Woord ervaren? Kun je ook getuigen in je leven van de zaligmakende vrucht die je kreeg onder de prediking van het Woord? Dat je wel eens in Gods huis zat en dat er iets in je hart was van: *Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest; geen honing kon 't gehemelte beter smaken.* Dan mag je Gods huis wel eens intreden, dan mag je in Gods huis wel eens zijn of uit Gods huis naar huis gaan met de zaligmakende vrucht van het gepredikte Woord in je hart. Dat je zomaar in de stilte kan zingen: *Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan, om daar met lof Uw grote Naam te danken. Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken; elk hef met mij de lof des HEEREN aan.*

Dat je zo verwonderd raakt over de prediking van het Woord, dat je zo verwonderd raakt om de vrucht en de kracht van het Woord wat je ervaren hebt, dat je alleen nog maar kan staan en zeggen: "Gode zij dank voor het Woord dat U tot mij gesproken hebt, Heere." Dan krijgt de Heere al een ogenblik de eer vanwege dat kostbare genademiddel van de prediking van het Woord.

En u die de Heere vreest, hoe heb je wel eens onder doopdiensten gezeten? Kun je die momenten aanwijzen dat er in het midden van de gemeente een kind werd gedoopt of kinderen werden gedoopt, dat je de kinderen niet meer zag, maar dat de Heere je terugleidde naar je eigen doop? Dat je de diepe, rijke betekenis van de Heilige Doop mocht leren verstaan? Dat je tijdens de bediening van de Heilige Doop zo in Gods huis hebt mogen zitten dat het waar werd: *Ik ben zo zekerlijk met Zijn bloed en Geest van de onreinheid van mijn ziel, dat is van al mijn zonden, gewassen, als ik uitwendig met het water, hetwelk de onzuiverheid van het lichaam pleegt weg te nemen, gewassen ben.*

Terwijl je misschien naar de kerk gekomen bent met het zuchten in je ziel, ziende op de vuilheid en de zwartheid van je zonden, ook na ontvangen genade: *Ontzondig mij met hysop, en mijn ziel, nu gans melaats, zal rein zijn en genezen; was mij geheel, zo zal ik witter wezen dan sneeuw, die vers op 't aardrijk neder viel.* En dan kwam je in de kerk en je kon niet verder komen dan: ik ben zwart, zo zwart. En daar werd de doop bediend. De Heilige Geest richtte je ogen op het water dat gesprenkeld werd. En op datzelfde ogenblik mocht je dat andere ontmoeten in je ziel: ik ben zwart, toch liefelijk. Zo zeker als ik dat water gesprenkeld zie, zo zeker mag ik weten dat het bloed van Christus en de Geest van Christus mij schoongemaakt hebben voor God. En dat je Gods huis uitgaat met deze spijze voor je ziel, dat je het in de stilte uitroept: "Gode zij dank dat ik gedoopt ben, en dat ik de rijke betekenis van de doop heb mogen verstaan."

Dat wordt nog helderder ervaren als het sacrament van het Avondmaal wordt bediend. Kom, kind van God in ons midden. Denk nog eens terug aan de dag dat je aan de tafel des Heeren zat. Denk nog eens terug aan dat moment dat je de vrucht van het Avondmaal mocht genieten, of dat nou van tevoren was, of aan de tafel, of erna. Maar dat de Heere tot je kwam en door middel van dat gebroken brood en die vergoten wijn Zijn onuitsprekelijke zondaarsliefde en trouw betoonde, voor het eerst of bij vernieuwing: *Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven.* En dat het geloof werd versterkt. Dat je zo aan die tafel mocht zitten dat het was alsof Christus Zelf je

spijzigde en laafde met Zijn gekruisigd lichaam, met Zijn vergoten bloed, terwijl je ziel zo hongerde, zo dorstte naar de Heere Jezus Christus en Zijn gerechtigheid. En dat Hij tot je kwam en dat Hij zorgde voor de spijze van je ziel door die tafel die Hij Zelf verordineerd heeft voor Zijn kerk. Dat je Gods huis uitging en dat je niet anders meer kon zeggen: *Hoe groot is Uw goedgunstigheid! Hoe zijn Uw vleugelen uitgebreid! Hier wordt de rust geschonken; hier het vette van Uw huis gesmaakt; een volle beek van wellust maakt hier elk in liefde dronken*.

En dat je in de stilte hebt mogen zeggen: "Gode zij dank dat ook ik, zelfs ik, een plaatsje mocht krijgen aan de tafel des verbonds." En als de Heere het wel eens nodig achtte dat Hij je moest tuchtigen, hetzij door de prediking van het Woord, hetzij door een kastijding, hetzij door een gesprek, en het mocht gezegend worden, dat je iets hebt mogen ervaren van wat David zong in Psalm 25: *Des Heeren goedheid kent geen palen; God is recht, dus zal Hij door onderwijzing hen, die dwalen, brengen in het rechte spoor*. Dat je wel eens de Heere mag danken dat Hij met Zijn tuchtiging gekomen is. O, wat is de Heere goed! Wat een middelen heeft Hij gegeven! Wat een vrucht wil Hij geven door die middelen heen! Dat Hij de kracht ervan doet ervaren door de Heilige Geest. En dat alles zal zijn tot eer en verheerlijking van een drie-enige God.

Gemeente, nu weet ik wel, degenen die de Heere vrezen en degenen in ons midden die wederom geboren zijn, die kunnen hierin meekomen. Maar als je daar nog buiten staat, dan begrijp je het ten diepste niet. En nu hoop ik dat je de kerk uitgaat met een gemis. En dat dat je nu op de knieën brengt. Maar blijf toch de genademiddelen waarnemen. Want je hebt het toch gehoord: ja, het is voor de wedergeborene een spijze voor de ziel, voedsel voor het hart. Maar die genademiddelen, met name het Woord, de prediking van het Woord, dat is toch het zaad der wedergeboorte. O, blijf komen onder de prediking. Open veel Gods Woord, ook thuis in de stilte. En buig je knieën. En vraag toch of de Heere uit genade Zijn Woord wil zegenen. En als Hij dat doet, dan ga je hier op aarde al in het begin zo leren dat het alles is tot eer van God.

Ja, dat mag je bij tijden ervaren als je onder de prediking van het Woord zit, als je de genademiddelen die God verordineerd heeft op de juiste wijze mag gebruiken, en je mag dan de kracht ervaren en de zaligmakende vrucht genieten. Dan ga je ook de diepe betekenis ervaren van het laatste woordje in paragraaf 17. En wat is het laatste woordje? Amen. En wat betekent dat? De catechismus geeft ons daar antwoord op: Amen betekent: het zal waar en zeker zijn.

O, dan kun je onder het Woord van God zitten, dan kun je onder de prediking van het Evangelie zitten, en of dat nou een ontdekkend woord is door de wet, of een vertroostend woord door het Evangelie, maar als de Heilige Geest de kracht ervan doet ervaren, dan klinkt het in de ziel: "Amen, zegt mijn ziel hierop." En als de Heilige Geest je bij de hand neemt om de kracht en de waarde van de Heilige Doop te doen verstaan door het geloof, dan ruist het in de ziel: "Amen, zegt mijn ziel hierop." En als je gebracht wordt aan de tafel van Gods verbond, en je mag als het ware uit de hand van Christus Zelf, al gaat het door de hand van de dienaar van het Woord heen, dat gebroken brood en de vergoten wijn ontvangen om het te eten en te drinken, en je mag dan ervaren: *Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank*, dan ruist het ook in de ziel: "Amen, zegt mijn ziel hierop."

Wat een wonder als je door de prediking en onder de prediking, en bij het gebruik van de sacramenten, mag ervaren: het zal waar en zeker zijn. *Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen; men loof Hem vroeg en spa; de wereld hoor' en volg mijn zangen met Amen, Amen na*.

Amen.